

Verpleegkundige handelingen door mantelzorgers

INLEIDING

Zorg jij voor iemand uit je omgeving die zwaar ziek is, ouder is of een lichamelijke, psychische of mentale handicap heeft? Dan bij een mantelzorg. Dankzij jou kan je dierbare het ziekenhuis of de zorgvoorziening eerder verlaten en kan een opname in een woonzorgcentrum zo lang

mogelijk uitgesteld worden. Als mantelzorg kan je door, een aanpassing op de Gezondheidswet ook verpleegkundige handelingen opnemen. In deze brochure staan we stil bij de stappen die je daarvoor kan ondernemen.

VERPLEEGKUNDIGE HANDELINGEN

De huidige wet zegt dat je als mantelzorger de zogenaamde B-handelingen mag uitvoeren. Dat zijn verpleegkundige handelingen die worden voorgeschreven door een (huis)arts. Deze technieken mochten vroeger in principe enkel door (thuis) verpleegkundigen en (huis)artsen worden uitgevoerd. Een wijziging in de gezondheidswet van 2014 bracht hier verandering in.

De Gezondheidswet voorziet dat (huis)artsen en (thuis)verpleegkundigen aan een mantelzorger bepaalde verpleegkundige technieken mogen aanleren. Het gaat over handelingen

zoals inspuitingen geven, sondevoeding toedienen, luchtwegen aspireren en wonden verzorgen. Deze technieken mag je als mantelzorger zelfstandig uitvoeren als de mantelzorgsituatie voldoet aan enkele voorwaarden.

De zorgbehoevende lijdt aan diabetes en moet dagelijks insuline krijgen. De verpleegkundige oordeelt, na een korte vorming, dat je als mantelzorger in staat bent om de insuline zelf toe te dienen voor een bepaalde duurtijd.

DE MANTELZORGER ALS VOLWAARDIGE PARTNER IN DE ZORG

Wanneer een mantelzorger één of meerdere taken van een (thuis) verpleegkundige overneemt, kan dit ervoor zorgen dat de zorgbehoevende, maar ook de mantelzorger zelf, meer autonomie krijgt over de totaalzorg. Je hoeft dan niet meer op de (thuis)verpleegkundige te wachten om insuline toe te dienen. Als mantelzorger kun je deze taak perfect overnemen wanneer je hiervoor een vorming gekregen hebt.

Andere voorbeelden van handelingen die je als mantelzorger zelf kunt

uitvoeren zijn een stoma verzorgen, sondevoeding geven, steunkousen aandoen, enzovoort.

Naast informatie over de concrete verpleegkundige handeling, krijg je tijdens de vorming ook meer informatie over de specifieke ziekte, over hoe je door preventief handelen complicaties kunt vermijden en wat je moet doen bij complicaties. Je leert bovendien welke informatie je dient door te geven aan je (huis)arts en/of (thuis)verpleegkundige.

STAP VOOR STAP NAAR EEN ATTEST

STAP 1

Bespreek met de (thuis)verpleegkundige welke zorg de zorgbehoevende nodig heeft en of het een goed idee is dat jij een bepaalde verpleegkundige handeling overneemt. De (thuis)verpleegkundige zal dan nagaan of jij en de specifieke situatie van de zorgbehoevende hiervoor in aanmerking komen.

STAP 2

Betrek de zorgbehoevende zoveel mogelijk bij het gesprek. Een goede relatie is belangrijk als je een deel van de zorg wilt opnemen. Geef beiden elkaar aan wat jullie van elkaar verwachten. Kiest de zorgbehoevende er zelf voor dat jij een bepaalde zorgtaak op jou neemt? Is bij alle betrokkenen het nodige vertrouwen aanwezig dat jij de zorg aankunt? Bespreek dit samen en probeer tot een beslissing te komen waar alle betrokken partijen zich goed bij voelen.

STAP 3

Voel je vooral niet verplicht, want zorg opnemen is niet altijd evident. Als je de zorg zelf niet ziet zitten, wees dan eerlijk. Zowel tegenover de (thuis)verpleegkundige als tegenover de zorgbehoevende.

STAP 4

De verpleegkundige zal je infor-

matie geven volgens een duidelijk uitgeschreven procedure en nagaan of je de techniek voldoende onder de knie hebt. Je krijgt informatie over mogelijke problemen die kunnen voorkomen, wat te doen in geval van nood en wie te contacteren bij eventuele vragen of problemen. Stel voldoende vragen aan de (thuis)verpleegkundige. Durf extra informatie te vragen als je de uitleg niet goed begrepen hebt. Na de vorming ontvang je ook een uitgeschreven procedure over de verpleegkundige handeling.

STAP 5

Als na een geslaagde vorming de haalbaarheid nog steeds positief beantwoord wordt, zal de (thuis)verpleegkundige het attest in drie exemplaren invullen en ondertekenen. Vervolgens dient het attest aangevuld te worden door jou en de zorgbehoevende. Zowel jij, de (thuis)verpleegkundige als de zorgbehoevende, ontvangen een exemplaar van het attest.

STAP 6

Kreeg je een verpleegkundige handeling in het ziekenhuis aangeleerd?

Contacteer dan de verpleegafdeling van het ziekenhuis wanneer je vragen hebt over het attest of de aangeleerde handeling.

WAT ZIJN DE VOORDELEN VAN EEN ATTEST?

1. Het attest geeft je het recht om een bepaalde verpleegkundige handeling uit te voeren. Het uitvoeren van deze handeling is hierdoor niet langer onwettig.
2. Het attest kan jou en de persoon voor wie je zorgt meer onafhankelijkheid en meer kwaliteit van leven geven. Zo hoef je een uitstap niet uit te stellen omdat je op de (thuis)verpleegkundige moet wachten. Het attest geeft je de mogelijkheid om zorg te geven zonder daarbij afhankelijk te zijn van anderen.
3. Door een vorming en een attest kan de zorgbehoevende een ziekenhuis of zorgvoorziening sneller verlaten en kan een opname in een woonzorgcentrum uitgesteld worden.
4. De vorming en opvolging door de (thuis)verpleegkundige geven je zekerheid over de juiste uitvoering van een bepaalde handeling. Daarnaast wordt de handeling uitgeschreven in een procedure die je steeds opnieuw kunt raadplegen.
5. Door de vorming kun je een verpleegkundige handeling op een correcte manier uitvoeren. Dit is een extra voordeel voor de zorgbehoevende. Als mantelzorger vul je hierdoor de (thuis)verpleegkundige goed aan.
6. De zorgbehoevende kan meestal sneller de nodige zorg krijgen omdat je niet moet wachten op de verpleegkundige. Bovendien weet je precies wie te contacteren en wat je moet doen in noodsituaties.
7. Het gegeven dat je actief bij de zorg betrokken wordt, zal je relatie met de zorgbehoevende alleen maar ten goede komen. Dit is een extra erkenning.

WELKE INFORMATIE BEVAT HET ATTEST?

Het attest vermeldt wie de zorg-behoevende is, wie als mantelzorger de verpleegkundige handeling zal uitvoeren, om welke specifieke techniek het gaat en gedurende welke periode de handeling zal worden uitgevoerd.

Daarnaast motiveert de (thuis) verpleegkundige in het attest de reden waarom je een bepaalde verstrekking mag doen.

Voorwaarden?

Het is toegelaten om één of meerdere verpleegkundige handelingen uit te voeren. Dit op voorwaarde dat je een vorming gekregen hebt, dat je iemand uit de directe omgeving van de zorgbehoevende bent en niet betaald wordt voor de zorg die je verleent. De zorgbehoevende dient tenslotte aan

jou toestemming te geven voor het uitvoeren van de verpleegkundige handeling(en).

Wie mag een attest uitschrijven?

Zowel de artsen en de verpleegkundigen in het ziekenhuis, als de huisarts of een (thuis)verpleegkundige mogen een attest uitschrijven. Diegene die het attest uitschrijft, heeft bovendien het recht om het attest na een bepaalde periode te wijzigen of te verlengen als dat nodig zou zijn. De drie partijen, dus zowel jij, de zorgbehoevende als de (thuis)verpleegkundige of de (huis) arts mogen het attest op elk ogenblik stopzetten.

Iedere betrokkene krijgt per verpleegkundige handeling één exemplaar van het attest.

WAT MOET JE WETEN?

Wat als ik de verpleegkundige handeling niet helemaal onder de knie heb?

De (thuis)verpleegkundige verwacht dat je openstaat voor controle en begeleiding. Wanneer je een bepaalde verpleegkundige handeling niet correct uitvoert, dan kan de (thuis)verpleegkundige voorstellen om de vorming te herhalen en de techniek opnieuw in te oefenen.

Heb je na herhaling van de vorming nog steeds het gevoel dat je de handeling onvoldoende beheerst, wees dan eerlijk en bespreek dit met de (thuis)verpleegkundige. Indien nodig zal de (thuis)verpleegkundige de handeling op zich nemen.

De zorgbehoevende weigert dat ik bij hem of haareen verpleegkundige handeling uitvoer.

Wanneer de zorgbehoevende jou weigert voor het uitvoeren van een verpleegkundige handeling, dan laat je de zorg best over aan de (thuis)verpleegkundige. Ook wanneer voor jou de zorg niet langer haalbaar is, doe je er goed aan om hierover te communiceren. Alle partijen dienen zich immers goed te voelen bij de situatie.

Wat als de gezondheidstoestand van de zorgbehoevende wijzigt?

Het is belangrijk te weten dat je

niet verantwoordelijk bent voor de gehele gezondheidstoestand van de zorgbehoevende, maar wel voor de verpleegkundige handelingen die je volgens het attest mag uitvoeren.

Breng daarom de (thuis)verpleegkundige onmiddellijk op de hoogte wanneer er wijzigingen zijn in de gezondheidstoestand of in de omgeving van de zorgbehoevende. Op basis van de nieuwe situatie zal de (thuis)verpleegkundige het attest aanpassen of indien nodig beëindigen.

Mag ik zelf anderen opleiden?

Je mag als mantelzorger in geen enkel geval zelf vorming geven aan anderen.

Wie is aansprakelijk bij fouten en ongelukken?

De (thuis)verpleegkundige is verantwoordelijk voor het aanleren van de verpleegkundige handeling(en) en voor de opvolging ervan. In een procedure omschrijft de (thuis)verpleegkundige welke uitleg je precies gekregen hebt voor welke techniek(en) en welke afspraken er gemaakt zijn.

Het is jouw verantwoordelijkheid als mantelzorger om op een correcte manier te handelen en om problemen of wijzigingen in de toestand van de zorgbehoevende tijdig te communiceren.

Zowel de (thuis)verpleegkundige als jij zijn burgerlijk aansprakelijk bij het niet correct uitvoeren van een verpleegkundige handeling.

Heb je nood aan meer informatie over het aanleren van verpleegkundige handelingen en het bijhorende attest? Neem dan contact op met je ziekenfonds.

DE DIENST MAATSCHAPPELIJK WERK

De Dienst Maatschappelijk Werk is **gratis** en **voor iedereen toegankelijk**.

De hulp- en dienstverlening richt zich specifiek naar personen met een verminderde zelfredzaamheid ten gevolge van ziekte, handicap, ouderdom of sociale kwetsbaarheid, en hun mantelzorgers.

Informatie, advies en ondersteuning in de thuiszorg

Heb je vragen over je ziekte, handicap of verminderde zelfredzaamheid? Wil je zo lang mogelijk thuis blijven wonen? Neem dan contact op met de Dienst Maatschappelijk Werk.

Begeleiding

Een handicap of een ziekte kan je leven grondig veranderen. Het vraagt energie en tijd om dit een plaats te geven. De maatschappelijk werkers van de Dienst Maatschappelijk Werk kunnen je helpen bij het opstellen van een hulpverleningsplan, steeds rekening houdend met jouw wensen en mogelijkheden.

Waarvoor kan je ook bij de dienst maatschappelijk werk terecht?

- Informatie en advies over:
 - » financiële en sociale tegemoetkomingen (integratietegemoetkoming en inkomensvervangende

tegemoetkoming, de verschillende zorgbudgetten binnen de Vlaamse sociale bescherming, financiële steun bij kanker, ...);

- » Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) en Agentschap Opgroeien;
- » hulpmiddelen (vb. rolwagen, personenalarmsysteem);
- » woningaanpassing;
- » ...
- Onderzoek zorgbehoevendheid
- Voorafgaande zorgplanning en bespreking van noden op lange termijn
- Ergotherapeutische begeleiding in de thuissituatie
- Dementiekundige dienstverlening
- ...

Indien de Dienst Maatschappelijk Werk niet de gepaste hulpverlening kan bieden, verwijst de maatschappelijk werker jou door naar de juiste hulp.

Hoe kan je de dienst maatschappelijk werk bereiken?

Je kunt de Dienst Maatschappelijk Werk op verschillende manieren bereiken:

- Op afspraak in je plaatselijk LM-kantoor
- Op huisbezoek
- Telefonisch en via mail (zie contactgegevens)

Dienst Maatschappelijk Werk LM Plus

Kalkoven 22, 1730 Asse
02 417 17 17

Regio Antwerpen

03 206 35 20
dmw_1@LMPlus.be

Regio Asse/Aalst

02 454 95 20
dmw_7@LMPlus.be

Regio Limburg

011 70 53 20
dmw_5@LMPlus.be

Regio West-Vlaanderen

050 89 15 20
dmw_4@LMPlus.be

Dienst maatschappelijk werk LM MUTPLUS.be

Koninginneplein 51-52, 1030 Brussel
02 209 49 74 - socia@mutplus.be

Dienst maatschappelijk werk LM Oost-Vlaanderen

Brabantdam 109, 9000 Gent
09 235 72 85 - dmw.ov@lm.be

CONTACTEER ONS

Als mantelzorger of zorgbehoevende kun je bij ons terecht met je verhaal. Wij bieden een luisterend oor voor al je zorgen en vragen. Ook voor informatie en advies over mantelzorg kun je steeds bij ons terecht.

De vereniging organiseert op regelmatige basis infosessies en andere activiteiten waar je heel wat zaken kunt bijleren en de mogelijkheid krijgt om personen te ontmoeten die zich in dezelfde situatie bevinden. Via het ledenblad 'Onbegrensd' word je bovendien driemaandelijks geïnformeerd over diensten en onderwerpen die interessant kunnen zijn voor personen die te maken krijgen met zorg.

Het lidmaatschap is gratis. Je kunt lid worden op eenvoudige aanvraag.

[Lid worden - Onbegrensd LM](#)

Onbegrensd vzw

Livornostraat 25, 1050 Brussel

Tel.: 0473 52 70 76

onbegrensd@lm.be

www.onbegrensd-lm.be

www.facebook.com/onbegrensdlm

